

PÉTER DÉDITATA '48-AS HONVÉD VOLT – ÚJABB PLOHN-KÉPEKRŐL DERÜLT KI, KIT ÁBRÁZOLNAK

Fölismerte az ismeretlen katonát

Két, korábban ismeretlen nevű '48-as honvédet is felismertek a hozzátartozók Vásárhelyen, Plohn József legendás fotóinak kiállításán. A fényképsorozatot százhat éve készítette a mester az akkor még élő, idős Kosuth-katonákról. Sok képről nem tudni, kit ábrázol. Farkas Miklósné Lőkös Magdolna Judit azt mondja, dédnagyapjáról hallotta a családban, hogy a forradalomért harcolt. Nyughelyét már nem sikerült megtalálni.

IMRE PÉTER

Az eddig azonosítatlan (66) Kosuth-honvédek közül a mostani kiállítás - 1980-tól közel negyvenet tartottak - során kettő személyazonossága kiderült. A Plohn József fényképész által megörökített a múlt század elején még élő, az 1848-as forradalomban és szabadságharcban résztvevő vásárhelyi bakák és tisztek közül P. Tóth Mihály és Ferenczi Péter (61. kép) kilépett a névtelenségből.

Lőkösök tudták

- Jomagam a fotót nem ismerem, nagyapámnál, Lőkös Sándornál a festményt láttam gyerekként - mondta az ükunoka *Lőkös Györgyi*, a Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ igazgatóhelyettese -, a keresztnévet sem tudtam pontosan, Lajosra és nem Péterre emlékeztem.

- A család kezdettől fogva tudta, hogy az a fotó dédnagyapámat, Fe-

FARKAS MIKLÓSNÉ A DÉDNAGYAPA KÉPEVEL: HÚSZÉVESEN A SZABADSÁGÉRT HARCOLT, AZTÁN CSIZMADIA LETT

Fotó: Tésik Attila

A FOTÓGRÁFUS. Plohn József (1869-1944) fényképész Kossuth Lajos születésének századik évfordulóján, 1902-ben örökölte meg fotómasinájával 154 vásárhelyi '48-as honvédtiszt és közkatoná arcképét. 1944-ben a már súlyos beteg fotográfus deportálták, és az idős mester nem élte túl a marhavagon embertelen körülményeit. Élettársa gondoskodott az értékes fényképekről, a hagyaték 1952-ben került a vásárhelyi múzeum gyűjteményébe.

renczi Pétert ábrázolja - árulta el a 62 esztendő *Farkas Miklósné Lőkös Magdolna Judit* -, édesanyám már az erről szóló, 1992-ben megjelent könyv szerkesztőjét is tájékoztatta, a kép alatt mégis az jelent meg: ismeretlen. Most ismét szóba hozzuk. A birtokunkban lévő fényképet, másolatot édesapám, Lőkös Sándor készítette 1936-37-ben az eredeti, már akkor is sérült üveglemezről. Azért tehette meg, mert a legendás Plohn Józsefnél dolgozott, és érdekesség, hogy a csa-

lábban több fényképész volt, nekem is ez volt a szakmám.

A köztívész sorsa

Magdolna sokat kutatta a család történetét, amit megtudott, egy füzetbe jegyezte le - nekem is onnan olvasta fel -, de sok mindennek már nem akadhatott a nyomára. Ferenczi Péter köztívészről annyit sikerült kideríteni, hogy 1829-ben született Békéssámszonon. A forradalomban és szabadságharcban 19-20 évesen vett részt - homály fedi,

hogy hol, milyen alakulatnál szolgált -, majd csizmadiaként dolgozott. Abban az évben, 1902-ben hunyt el, amikor Plohn lefényképezte. Nyughelyéről csak annyi biztos, hogy valahol a katolikus temetőben van. Keresték, de nem lelték.

- A fotó alapján édesapám készített egy festményt is - mondta Magdolna -, mely a mai napig ott lóg a hálószobánk falán.

A Tóth-malom alapítója

A másik megnevezett P., vagyis Pinkó

Tóth Mihály (28. kép), akiről a vendégkönyvbe azt jegyezték fel hozzátartozói, hogy 1830-ban született, önkéntes Kosuth-katona volt, Gorzsán gazdálkodott, és a hagyományok szerint egyik alapítója a Tóth-malomnak. Matuzsálemi kort megélve, 1923-ban halt meg, sírja a nazarénus temetőben található.

A március 13-án nyitott „Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag...” című Plohn-tárlat április 20-ig tekinthető meg a Tornyai János Múzeum emeleti kiállítótermeiben.

AZ ÁLLAMOKBAN ÉS JAPÁNBAN ÉLT, MÉGIS NÁLUNK LETT OTTHONRA CHARLES

Egy amerikai Bordányban

Dolgozott szusiéteremben, raktárban, szőnyegtisztítóként, tehénfarmon, úszómesterként. Japánban angolt tanított, de hazatérve még mindig nem tudta, mivel szeretne foglalkozni Charles Carroll Horton, aki Magyarországra a Békeszolgálat tagjaként jött. Pitvaroson ismerkedett meg élete szerelmével, majd Bordányban telepedtek le.

BOBKÓ ANNA

- Gambaré Hansin Tigers! - ami annyit jelent japánul: Mindent bele, Hansin Tigrisek! - mondja az amerikai származású *Charles Carroll Horton*, becenevén *Chuck*, aki e szavakat is kiabálta tizenhét évvel ezelőtt kedvenc csapata meccsein Japánban.

Wisconsin államban, Madisonban született. Az egyik keleti parti főiskolán tanult művészettörténetet. Mivel mindig is érdekelte a japán művészet, egy nemzetközi program segítségével a szigetországba utazott, ahol egy tengerparti kisvárosban, Obamában tanított angolt általános iskolásoknak. Az ottani életből számára az egyik legfurább dolog az volt, hogy az emberek a baseballmeccseken nem hot-dogot, hanem sült tésztát eszegettek pálcikával.

- Amikor letelt a két év, visszatértem Amerikába. Japánban jól fizettek a munkámért, sokat tudtam spórolni. Vettem egy autót, és körbeutaztam az Egyesült Államokat és Kanadát. Majdnem egy évig voltam úton, harminchat államban jártam, és szinte minden nagyvárosban megfordultam. Hazatérve még mindig nem tudtam, mi szeretnék lenni. Dolgoztam japán étteremben, raktárban, szőnyegtisztít-

szór a testrészeket vettük át - meséli nevetve. A fiatal pár néhány évig Amerika és Magyarország között ingázott. Éltek Madisonban és Vermontban is, ahol Chuck műemlékvédőnek

” Nem sokáig tudtam egy helyben maradni, újra eluralkodott rajtam a vágy a vándorlás iránt.

Charles Carroll Horton

tanult. Majd kilenc évvel ezelőtt Csanádalbertiben - Betti szülőfalujában - házasodtak össze. Négy és fél évvel ezelőtt pedig megszületett kisfiuk, Justin, akivel anyukája magyarul, apukája angolul beszél.

- Amikor ideköltöztünk, nagyon ne-

tőként, tehénfarmon és úszómesterként. De nem sokáig tudtam egy helyben maradni, újra eluralkodott rajtam a vágy a vándorlás iránt. Ezért huszonhét évesen pályáztam az amerikai Békeszolgálatba - emlékezik vissza.

Chuck ötven társával tizenhárom évvel ezelőtt érkezett Magyarországra. Veszprémben intenzív kurzuson kezdte el a magyar nyelvet tanulni, majd Csongrád megyébe, Pitvarosra került, ahol angolt tanított. Itt ismerkedett meg későbbi feleségével, *Beátával*, aki titkárnőként dolgozott a pitvarosi

→ Békeszolgálatos

A Békeszolgálatot - melynek tagjaként Chuck Magyarországra érkezett - 1962-ben John F. Kennedy elnök hívta életre azzal a céllal, hogy az emberek jobban megértsék az amerikai népet. Az önkéntesek képzése arra irányult, hogy nyelvőrükbe mindinkább beépítsék az amerikai kultúra és környezetvédelem témáit is. Bush elnök magyarországi látogatása alkalmával született megállapodás alapján 1990 után 160 önkéntes érkezett Magyarországra. Angoltanárként dolgoztak elsősorban középiskolákban, kisebb részt felsőoktatási intézményekben, az ország összes megyéjében.

általános iskolában. - Betti szeretett volna angolt tanulni, én pedig segítettem neki. Egy barátom tanácsára elő-

hezen kaptam meg a munkaengedélyt. Társaságot kellett alapítanunk. Fordításokat vállaltok és lektorálok.

→ SZUSIBÁRBAN. Chuck az anyanyelvén kívül három nyelven beszél: magyarul, japánul és szlovákul. Miután Japánból visszatért Amerikába, egy ideig japán étteremben dolgozott. Az asztalhoz kísérte a vendégeket, és a szusit készítő szakácsnak is besegített. Japán munkatársai sokat nevettek a dialektusán. - Számukra olyan volt egy amerikai japánul hallani, mintha egy kínai „ő”-ző nyelvjárásban beszélne magyarul - mondja nevetve Chuck.

HORTON BEÁTA (34) ÉS CHARLES CARROLL HORTON (40) BORDÁNYI HÁZUK NAPPALIJÁBAN. PITVAROSON ISMERKEDTEK MEG

Fotó: Karnok Csaba

Betti pedig játék- és ajándékboltot nyitott itt, Bordányban - árulja el Chuck, aki három nappal ezelőtt kapta meg a magyar állampolgárságot. Hogy ezt

megünnepeljék, hatvanfős bulit szerveztek a faluban. A menü amerikai hamburger helyett magyaros zúzapörkölt volt.